

Výročná správa

2012

O nás:

Liga za ľudské práva, o. z. („HRL“) je občianske združenie, ktoré v roku 2005 založili právnici a advokáti špecializujúci sa na oblasť azylu. Od založenia až do dnešných dní je hlavným cieľom združenia ochrana práv cudzincov, ktorí sa zdržiavajú a žijú na území Slovenskej republiky. Venujeme sa predovšetkým právnej pomoci cudzincom v rôznych konaniach (azylové konanie, vízum a pobytové otázky, vyhostenie a zaistenie, získanie štátneho občianstva a pod.) pred rôznymi orgánmi verejnej správy (najmä súdy a správne orgány – polícia, Migračný úrad MVSR a pod.). Osobitne sa venujeme monitorovaniu a ochrane práv tzv. odlúčených detí, ktoré sa nájdu na Slovensku bez rodičov a monitorovaniu a ochrane práv cudzincov, ktorí sú umiestnení v útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov a hrozí im vyhostenie zo slovenského územia a monitorovaniu dodržiavania záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z Dohovoru OSN z r. 1951 o právnom postavení utečencov na tzv. „vonkajšej“ hranici EÚ (slovensko-ukrajinská hranica), najmä pokiaľ ide o právo vstúpiť do azylového konania.

Rozsah činností, ktoré HRL vykonáva nie je obmedzený len na právne poradenstvo, ale zahŕňa aj poskytovanie sociálnych služieb našim klientom vo forme pomoci pri hľadaní zamestnania, pri financovaní rôznych jazykových alebo rekvalifikačných kurzoch, ako aj pomoc v iných oblastiach súvisiacich so začlenením sa do slovenskej spoločnosti.

Osobitnou a na Slovensku jedinečnou činnosťou, ktorú HRL vykonáva je profesionálna analýza a výskum informácií o krajinách pôvodu žiadateľov o azyl (tzv. COI – country of origin information – výskum).

Dôležitou súčasťou aktivít HRL je vedenie Kliniky azylového práva na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave a výučba študentov práva. Cieľom kliniky je výchova nových právnikov – odborníkov v oblasti azylového a cudzineckého práva.

Činnosť a projekty v roku 2012:

Právna pomoc v pobytových otázkach a pri získavaní štátneho občianstva:

V roku 2012 sme realizovali už tretí projekt právnej pomoci cudzincom na Slovensku v otázkach pobytu a občianstva *Právna poradňa pre pobyt a občianstvo 3*, podporený z prostriedkov Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín Solidarita pri riadení migračných

tokov (kód projektu SK 2011 EIF P1/9 IP). V rámci tohto projektu sme poskytli celkovo 686 individuálnych konzultácií, zaregistrovali sme 217 individuálnych klientov a poradenstvo sme poskytli 79 osobám v rámci online právnej poradne.

V rámci právneho poradenstva poskytujeme právne rady a pomoc vo všetkých záležitostiach týkajúcich sa vstupu a pobytu cudzincov na Slovensko, teda od získania víza až po udelenie alebo obnovenie povolenia na pobyt (tolerovaný, prechodný, trvalý, dlhodobý), ako aj v konaní o štátne občianstvo. Na našej webstránke www.hrl.sk vedieme *online právnu poradňu*, do ktorej môže ktokoľvek napísať svoju otázku, na ktorú mu v krátkom čase odpovieme. Zároveň, každý návštevník našej webstránky môže v zverejnených otázkach a odpovediach nájsť odpoveď na svoj problém.

V roku 2012 sme pozornosť zamerali na vývoj právnej úpravy a aplikačnej praxe v oblasti obnovy prechodného pobytu na účel podnikania, keďže nový zákon o pobyte cudzincov je práve voči skupine podnikateľov pomerne prísny a zaznamenali sme viacero podnetov zo strany FO podnikateľov, ktoré nám priniesli cenné zistenia. Vzhľadom na tieto skutočnosti sa v našich advokačných činnostiach zameriavame aj na upriamenie pozornosti tvorcov politik na ekonomický aspekt migrácie a jej hospodársky prínos Slovenskej republiky.

Medzi problematické typy pobytu, ktoré vytvárajú najväčšie prekážky integrácii cudzincov v SR, sme sa naďalej venovali tolerovanému pobytu. Cudzinci s tolerovaným pobytom sú vylúčení na okraj spoločnosti, keďže právna úprava im vo väčšine prípadov neumožňuje pracovať a nemôžu ani podnikáť, čo spôsobuje, že sú zväčša finančne odkázaní na pomoc iných a vystavení rizikám a ohrozeniu. Nemôžu byť zdravotne poistení a nie sú ani súčasťou siete sociálneho zabezpečenia. Ich pobyt na území SR je vyslovene len „tolerovaný“. Štátne orgány túto situáciu neriešia a zatvárajú pred ňou oči, resp. majú za to, že Slovenská republika nemá tejto skupine cudzincov poskytovať žiadne „výhody“, keďže je v záujme SR, aby čo najskôr územie opustili. Tento pohľad ale nemá základ v realite, pretože väčšina cudzincov s tolerovaným pobytom, ktorí sú klientmi našej právnej poradne sa nemôžu vrátiť do krajiny pôvodu a nie je ani pravdepodobné, že ich návrat bude v blízkej budúcnosti možný. Ide napr. o cudzincov, ktorí sú bez štátnej príslušnosti a preto ani nemajú žiaden domovský štát alebo o cudzincov, ktorí sú nevyhostiteľní a ani oni ani cudzinecká polícia nie sú schopní zabezpečiť náhradný cestovný doklad, na základe ktorého by mohli SR opustiť; tiež ide často o osoby, u ktorých existuje prekážka administratívneho vyhostenia, príp. zotrvávajú na území SR z dôvodu rodinného a/ alebo súkromného života. Preto by štát mal jednoznačne riešiť právne postavenie týchto osôb spôsobom, ktorý by viedol k nachádzaniu trvalých a udržateľných riešení, ktoré budú v spoločnom záujme štátu aj cudzincov aby sa predchádzalo ich zneužívaniu alebo zapojeniu do šedej ekonomiky. Zastávame názor, že mnohé z týchto prípadov možno vyriešiť pri dobrej vôli na strane zodpovedných štátnych orgánov v súlade s platnými a účinnými právnymi predpismi, a to napr. uznaním týchto osôb za osoby bez štátnej príslušnosti a udelením trvalého pobytu na neobmedzený čas, alebo napr. v rámci konania o udelenie azylu udelením azylu z humanitných dôvodov.

Riešili sme aj viacero prípadov zamietnutia žiadostí o trvalý pobyt na účel zlúčenia rodiny (uzavretia manželstva so slovenskou štátnou príslušníčkou), kedy cudzinecká polícia zamietla žiadosť preto, že vyhodnotila uzavretie manželstva za účelové. Klientom sme okrem právneho poradenstva asistovali aj pri príprave odvolania na nadriadený správny orgán. V dvoch prípadoch bolo podané odvolanie úspešné, pričom v jednom z nich bol trvalý pobyt následne udelený, a v tom druhom konanie stále nie je ukončené.

Riešili sme tiež prípad zmiešanej rodiny Pakistanko – Slovenskej, s malou dcérou, kde klientovi neudelili trvalý pobyt s poukazom, že je nebezpečný pre Slovenskú republiku. V tejto veci sme podali žalobu na príslušný súd a podali sme žiadosť o odkladný účinok, ako aj žiadosť o tolerovaný pobyt. Prípad považujeme za zásadný, keďže hrozí rozdelenie rodiny a porušenie ich práva na rodinný život.

V roku 2012 sme nadviazali spoluprácu s Úradom verejnej ochrankyne práv, keďže v niektorých prípadoch, ktoré riešime sa domnievame, že postupom slovenských štátnych orgánov mohli byť porušené základné práva cudzincov. Úrad verejnej ochrankyne práv sa začal aktívne zaoberať podnetmi cudzincov ako aj podnetmi právnikov Ligy za ľudské práva a veríme, že v budúcnosti bude ešte intenzívnejšie s nami spolupracovať pri riešení zistených porušení práv cudzincov .

V druhej polovici roku 2012 sme sa aktívne zúčastnili medzirezortného pripomienkového konania k prvej novele zákona o pobyte cudzincov (č. 404/2011 Z.z.), ktorým sa zároveň novelizoval zákon o azyle (č. 480/2002 Z.z.) a zákon o službách zamestnanosti (č. 5/2004 Z.z.). K novele zákona sme podali viac ako 100 pripomienok, z ktorých boli mnohé zapracované do výsledného znenia novely, ktorá bude účinná 1. mája 2013. Jednou z najdôležitejších zmien bude možnosť získať dlhodobý pobyt pre cudzincov s doplnkovou ochranou, čo by mohlo zásadným spôsobom zlepšiť kvalitu ich života na Slovensku.

Veľmi dôležitou súčasťou projektu sú aktivity vyvíjané vo vzťahu k deťom bez sprievodu, ktoré sa nájdu na území Slovenska. V rámci projektu chodila advokátka Miroslava Mittelmanová a neskôr právnička Alexandra Malangone do detského domova pre maloletých bez sprievodu Horné Orechové, kde poskytovala informácie deťom a ich opatrovníčke. Okrem toho sme sa zúčastnili viacerých stretnutí s orgánmi štátnej správy, s cieľom presadenia opatrení na zlepšenie starostlivosti o deti bez sprievodu na Slovensku. Ide o najzraniteľnejšiu skupinu cudzincov na Slovensku, napriek tomu starostlivosť o tieto deti na Slovensku naďalej pokrívajú. Už niekoľko rokov sa snažíme dosiahnuť, aby v prípade, ak požiadajú o azyl, nepremiestňovali deti z detského domova do azylových zariadení, ale zatiaľ neúspešne. Takéto premiestňovanie je podľa nás porušením viacerých práv zaručených Dohovorom OSN o právach dieťaťa a najmä zásady najlepších záujmov dieťaťa. Premiestňovanie deti zbytočne traumatizuje a ohrozuje ich zneužívaním, zhoršením starostlivosti a vystavuje rôznorodým ďalším rizikám.

Starostlivosť o deti bez sprievodu sa snažíme zlepšovať aj prenosom dobrej praxe a skúseností zo zahraničia. Sme členom Programu pomoci odlúčeným deťom na území Európy (SCEP) a v rámci tejto

Liga za ľudské práva

Hurbanovo nám. 5,

811 03 Bratislava

IČO: 31807968 / DIČ: 2022095471

tel: +421-2-544 35 437

fax: +421-2-546 42 439

e-mail: hrl@hrl.sk

siete zdieľame informácie a skúsenosti s inými organizáciami a odborníkmi na problematiku maloletých bez sprievodu v rámci Európy.

Právna pomoc cudzincom umiestneným v Útvaroch policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov a Sečovce:

V roku 2012 sme pokračovali v realizácii dvojročného projektu *Právna pomoc cudzincom v ÚPZC*, ktorý bol podporený z prostriedkov Európskeho fondu pre návrat Solidarita pri riadení migračných tokov. V rámci projektu sme navštevovali oba útvary policajného zaistenia pre cudzincov na Slovensku – útvar policajného zaistenia pre cudzincov Medveďov a útvar policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce. Zaisteným cudzincom sme poskytovali právne poradenstvo, právnu asistenciu pri príprave opravných prostriedkov proti rozhodnutiam polície o zaistení a odvolaní proti rozhodnutiam polície o administratívnom vyhostení, a zastupovanie v konaniach pred policajnými orgánmi a v konaniach pred súdmi.

V druhej polovici r. 2012 sme pripravili aj detailný informačný materiál obsahujúci kompletne informácie pre zaistených cudzincov o ÚPZC, možnosti podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu o zaistení, možnosti podať odvolanie proti rozhodnutiu o administratívnom vyhostení, prekážkach administratívneho vyhostenia, možnosti podať žiadosť o azyl v ÚPZC, možnosti zložiť peňažnú záruku počas zaistenia, treste vyhostenia uloženého súdnym rozhodnutím, prevoze podľa Dublinského nariadenia a právach zaisteného cudzinca a všetky dôležité kontakty. Takisto súčasťou informačného materiálu sú aj vypracované formuláre na podanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu o zaistení, na odvolanie proti rozhodnutiu o administratívnom vyhostení, na podanie podnetu na preskúmanie zákonnosti zaistenia a formulár so žiadosťou o poskytnutie informácie, ktoré stačí odtrhnúť, vyplniť a zaslať na adresy tam uvedené. Tento informačný materiál vyhotovený vo 8 jazykových verziách.

Počas roka 2012 sme vykonali celkovo **72 návštev** oboch zariadení (celkovo za rok 2011 a 2012 – 173 návštev): 25 návštev Sečoviec a 47 návštev Medveďova. **Právnu pomoc** sme poskytli celkovo **107 cudzincom**, z toho 64 v Medveďove (z 99 umiestnených za r. 2012) a 43 cudzincom umiestneným v Sečovciach (zo 76 umiestnených za r. 2012).

Tento projekt považujeme za veľmi úspešný. V roku 2011 aj v roku 2012 sme dosiahli vysokú úspešnosť v konaniach o zaistení, kedy bola väčšina rozhodnutí o zaistení zrušená. V priebehu roku 2012 bolo podaných **133 podaní** (67 opravných prostriedkov na Krajský súd proti zaisteniu, 5 opravných prostriedkov na Najvyšší súd proti zaisteniu, 3 opravné prostriedky proti predĺženiu zaistenia, 17 odvolaní proti administratívnomu vyhosteniu, 1 žaloba proti administratívnomu vyhosteniu, 18 návrhov proti nezákonnému zásahu orgánu verejnej správy, 5 opravných prostriedkov proti odopretiu vstupu, 12 opravných prostriedkov proti zákazu vstupu, 3 iné podania a 2 ústavné sťažnosti), z toho **90 bolo úspešných (67,66 % celková úspešnosť)**.

Z celkovo podaných **67 opravných prostriedkov proti zaisteniu** na Krajské súde bolo **úspešných 62 (92,53% úspešnosť)**, z 5 podaní Najvyšší súd Slovenskej republiky boli úspešné 3 podania (60% úspešnosť). **Celková úspešnosť** v konaní o zaistení pred krajskými súdmi a Najvyšším súdom Slovenskej republiky je teda **86,66% úspešnosť**.

V prípade **odvolaní proti administratívne vyhosteniu** bolo podaných **17 podaní**, z ktorých bolo **úspešných 8** podaní (čo predstavuje **47,05 % úspešnosť**). Nižšiu úspešnosť pripisujeme faktu, že o odvolaní rozhoduje polícia, čiže nie nezávislý orgán.

Úspešná právna pomoc je podľa nás jedným z faktorov, ktoré viedli k výraznému poklesu počtu zaistených v druhej polovici r. 2011 a počas celého roku 2012. Pre úplnosť treba dodať, že sa znížili aj celkové počty osôb, ktoré prekročili štátnu hranicu SR neoprávnene, resp. počet osôb s neoprávnеным pobytom, avšak pokiaľ ide o útvary policajného zaistenia, v dôsledku prepúšťania zo zaistení bola ich kapacita trvalo výrazne nižšia, ako polovičná.

Na druhej strane sme však zaznamenali trend „prezaistovovania“, t.j. opätovného zaistenia cudzincov po tom, čo prvé rozhodnutie o zaistení bolo zrušené súdom. V niekoľkých prípadoch došlo k tomu, že zaistení cudzinci neboli ani len prepustení z ÚPZC a úkony smerujúce k ich opätovnému zaisteniu, boli s nimi vykonané priamo v útvare, čo je priamym porušením zákona o pobyte cudzincov, na čo sme upozornili predstavitel'ov ÚHCP.

Ďalšími negatívami, ktoré sme zaznamenali počas poskytovania právnej pomoci a na ktoré sme upozorňovali predstavitel'ov ÚHCP počas celej realizácie projektu, bol trend zaistovovania cudzincov, ktorí vyjadrili svoju vôľu podať žiadosť o azyl už pri prvom kontakte s príslušníkmi PZ na slovensko-ukrajinskej hranici. Táto prax je podľa nás v rozpore so zákonom o azyle a zákonom o pobyte cudzincov, pretože žiadateľ o azyl sa na území SR nachádza oprávnene a tiež, vyhostenie nie je možné vykonať, pokiaľ prebieha azylové konanie, v dôsledku čoho podľa nášho názoru zaistenie stráca svoj účel.

Počas realizácie tejto aktivity sme vo vzťahu k niektorým oddeleniam cudzineckej polície zaznamenali aj negatívne veľký počet prípadov, v ktorých sa cudzinci vzdajú práva na podanie odvolania (proti rozhodnutiu o vyhostení aj proti rozhodnutiu o zaistení). Vzdaniu sa práva na podanie odvolania zvyčajne predchádza otázka v rámci zápisnice (ktorá sa spisuje počas konania), či sa cudzinec chce vzdať práva na podanie odvolania. Spôsob, akým je táto otázka včlenená do konania, absencia záznamu o podrobnom zdôvodnení následkov, ktoré takýto právny úkon má a následné sťažnosti cudzincov v ÚPZC, že údajne nevedeli, čo vlastne podpisujú, v nás vzbudzujú pochybnosti, či je v takomto prípade konanie vedené riadne a s náležitou starostlivosťou. Vzhľadom na pozíciu zaistujúceho správneho orgánu, každé vzdanie sa práva na podanie odvolania počas konania priamo na zaistujúcom policajnom útvare, môže dôvodne vzbudiť pochybnosti o správnosti postupu, keďže nejde o nezaujatý správny orgán. Väčšina zaistených cudzincov, ktorých rozhodnutia

boli právoplatné na základe toho, že sa vzdali práva sa proti nim odvolať, nám navyše uviedla, že si nie sú vedomí, že sa práva vzdali.

Ako problematická oblasť pri poskytovaní právnej pomoci cudzincom v ÚPZC sa javila aj otázka ohľadne určovania veku cudzincov. Podľa nášho názoru a praxe používanej v zahraničí je spôsob určovania veku momentálne používaný v SR veľmi nepresný a neurčitý (v skutočnosti sa nezodpovie základná otázka a to, aký je vlastne vek skúmanej osoby) a nezodpovedá moderným vedeckým poznatkom. Tejto problematickej otázke sa Liga za ľudské práva venuje už v rámci iného výskumného projektu podporeného Úradom vlády SR.

Do spôsobu poskytovania právnej pomoci negatívnym spôsobom zasiahol aj nový zákon o pobyte cudzincov platný od 1.1.2012, ktorý zaviedol povinnosť, aby v konaniach podľa tohto zákona boli podpisy na plnomocenstvách osvedčené. V praxi tak dochádza k sťaženiu prístupu k právnej pomoci zo strany zaistených, pretože títo sú jednak obmedzení na osobnej slobode, čo znamená, že sa nemôžu dostať pred notára alebo obecný úrad a nechať overiť svoj podpis na plnomocenstve a tiež, veľká väčšina z nich nedisponuje dokladmi totožnosti, takže aj ak by sa našiel notár, ktorý by bol ochotný prísť do ÚPZC, nemal by právnu možnosť overiť podpis cudzinca. Preto sme začali využívať možnosť, aby oddelenie, ktoré vydalo rozhodnutie o zaistení, na žiadosť cudzinca prišlo do ÚPZC a prijalo jeho vyhlásenie o splnomocnení. Po počiatkových problémoch nám riaditeľ ÚHCP prisľúbil, že vzhľadom na vzniknutú situáciu budú oddelenia na žiadosť cudzinca do ÚPZC dochádzať, keďže v takom prípade je to ich zákonná povinnosť. V 2. polovici roka 2012, kedy sa pripravovala novela zákona o pobyte cudzincov, sme pripomienkovali túto časť, aby táto povinnosť bola zo zákona vyňatá, čo sa nám aj podarilo presadiť.

Poskytovanie právnej pomoci nám sťažovali rôznorodé prekážky - prítomnosť policajta v miestnosti, kde prebiehalo poskytovanie právneho poradenstva zaisteným cudzincom, zákaz používať tlmočenie cez telefón, povinnosť strpieť niekoľkohodinové čakanie v dôsledku obedov a striedania smien službukonajúcich príslušníkov, neochota poskytovať informácie a podobne. Predpokladáme, že išlo o reakciu na úspešnosť poskytovania právnej pomoci.

V druhej polovici roka 2012 sme zodpovedné orgány upozorňovali na porušovanie Európskeho dohovoru na ochranu ľudských práv a slobôd, článku 5, keďže Európsky fond pre návrat do svojej výzvy zverejnenej v r. 2012 nezaradil právnu pomoc, pričom iné riešenie poskytovania právnej pomoci zaisteným cudzincom nebolo zabezpečené. Od 1. januára 2013 tak zaistení cudzinci zostali bez právnej pomoci, čo považujeme za výrazný zásah do práv osoby, ktorá je zbavená osobnej slobody a za porušenie čl. 5 Dohovoru.

Na druhej strane sme však pri poskytovaní právnej pomoci cudzincom v ÚPZC v r. 2012 zaznamenali aj pozitívne trendy, ktoré vyplývali z novej právnej úpravy zákona o pobyte cudzincov platnej od

1.1.2012 v oblasti administratívneho vyhostenia a zaistenia cudzincov. Pozitívnu zmenou, ku ktorej priamo prispela Liga za ľudské práva pripomienkovaním zákona, bolo zavedenie lehoty 7 dní na prejednanie opravného prostriedku proti rozhodnutiu o zaistení, resp. odvolania proti rozsudku Krajského súdu. Počiatočné obavy súdov, že nestihnú prejednanie vecí v uvedenej lehote sa nepotvrdili a z našej skúsenosti vyplýva, že súdy sú skutočne schopné odpojednávať a rozhodnúť vec v lehote 7 dní. Tým došlo k výraznému skráteniu konania o zákonnosti zaistenia, čím sa posilnili práva účastníka konania, ktorý je zbavený osobnej slobody, aby sa o zákonnosti tohto opatrenia rozhodlo čo najskôr. Na druhej strane, celkovú dĺžku konania naďalej predlžuje skutočnosť, že súd má na písomné vyhotovenie rozsudku a jeho zaslanie 30 dní od jeho vyhlásenia. Preto, s cieľom, aby sa skutočná dĺžka konania naozaj skrátila len na niekoľko dní, bude potrebné vykonať aj ďalšie zmeny v Občianskom súdnom poriadku, ktoré umožnia skrátenie celej dĺžky tohto konania, čo sme odporučili aj v pripomienkach k novele zákona o pobyte cudzincov v 2. polovici r. 2012.

Jedným z výrazných úspechov v roku 2012 bolo dosiahnutie **uloženia prvej alternatívy zaistenia** na Slovensku. Išlo o cudzinca, ktorého našli policajti na ulici podvyživeného, premrznutého a vo veľmi zlom psychickom stave. Tento cudzinec bol zaistený už aj v roku 2011. Vtedy ho policajti chceli vyhostiť do rodnej krajiny, avšak následne, na základe nami podaného odvolania proti rozhodnutiu o vyhostení, zistili, že ide o utečenca, ktorý má udelený azyl ako najvyššiu formu medzinárodnej ochrany v Spojenom kráľovstve Veľkej Británie a Severného Írska. Preto mu v roku 2012 vydali rozhodnutie o vyhostení do Anglicka a zaistili ho za účelom výkonu jeho vyhostenia. Po tom, čo odmietal prijímať stravu aj v zaistení, bol apatický a s nikým nekomunikoval, nami kontaktovaná psychologička odporučila vyšetrenie psychiatrom. Na odporúčanie psychiatra bol umiestnený v psychiatrickej nemocnici v Pezinku. Po návrate z nemocnice začal aspoň čiastočne prijímať stravu, avšak naďalej nekomunikoval. Vzhľadom k tomu, že cudzinec zjavne nebol v stave komunikovať počas konania o zaistení s príslušníkmi OCP PZ a nebol schopný pochopiť priebeh a následky konania, ktoré voči nemu bolo vedené, sme podali na súd opravný prostriedok so žiadosťou, aby súd cudzincovi do konania ustanovil opatrovníka. Súd našej žiadosti vyhovel a ako opatrovníčku ustanovil právničku Ligy za ľudské práva, a rozhodol, že zaistenie menovaného je nezákonné pre vadu v konaní a prípad vrátil polícii na ďalšie konanie s tým, že mu v konaní o zaistení polícia musí vzhľadom na jeho momentálny duševný stav ustanoviť opatrovníka na ochranu jeho práv. Za opatrovníčku bola políciou do ďalšieho konania ustanovená právnička Ligy za ľudské práva. Podarilo sa nám presvedčiť políciu, aby chlapca znovu nezaistili, ale namiesto zaistenia mu uložili povinnosť hlásenia sa pravidelne na políciu. V právnej praxi sa nám prvý raz podarilo presadiť tzv. alternatívu k zaisteniu, ktorá bola na území SR cudzincovi namiesto zaistenia uložená. Podarilo sa nám to aj **vdaka ochote pána Antona Srhoľca** poskytnúť mladému mužovi z Etiópie ubytovanie vo svojej ubytovni pre bezdomovcov, ktorú v Bratislave prevádzkuje. Chlapec momentálne čaká v ubytovni na vybavenie potrebných dokladov a jeho transfer do Anglicka a jeho zdravotný a psychický stav sa zlepšuje. Cudzinec si svoju povinnosť riadne plní a chodí sa pravidelne (3 x do týždňa v stránkové hodiny) hlásiť na príslušné OCP PZ. Uvedený prípad ukazuje, že „alternatíva k zaisteniu“ môže skutočne fungovať, a nie je dôvod ju neaplikovať aj v iných prípadoch ako menej prísny donucovací prostriedok.

Liga za ľudské práva

Hurbanovo nám. 5,

811 03 Bratislava

IČO: 31807968 / DIČ: 2022095471

tel: +421-2-544 35 437

fax: +421-2-546 42 439

e-mail: hrl@hrl.sk

Právna pomoc žiadateľom o azyl, cudzincom s doplnkovou ochranou a azylantom („utečenci“):

V roku 2012 sme naďalej pokračovali v poskytovaní právnej pomoci utečencom, aj keď v omnoho menšom meradle, ako je to v prípade iných cudzincov. Dôvodom je, že právnu pomoc financujeme výlučne z vlastných zdrojov, keďže na tieto prípady nemáme žiadny projekt ani podporu. Napriek tejto situácii, právničky a advokátka poskytujú v rámci svojej možnosti pomoc klientom, ktorí do našej organizácie prídu. Za úspech považujeme, že aj napriek absencii prostriedkov na pokrytie poradenstva, v roku 2012 bol 4 klientom udelený azyl (celkový počet azylov v r. 2012 bol 32). Naďalej sa venujeme monitorovaniu situácie v oblasti azylu, judikatúry a v tejto činnosti budeme pokračovať aj naďalej. Pomoc utečencom na Slovensku považujeme za kľúčový aspekt našej činnosti.

Integračná pomoc:

V roku 2012 sme pokračovali v dvoch integračných projektoch zameraných na utečencov, ale aj na iných zraniteľných cudzincov.

Prvým je projekt *Dajme prácu utečencom*, ktorý dlhodobo podporuje Accenture Nadačný fond – Nadácia Pontis. Cieľom projektu je tak ako aj minulé roky pomáhať klientom pri zamestnávaní, rozvíjaní zručností a profesionálnom uplatnení v spoločnosti. Preto prebieha výučba slovenčiny, ktorá je platnou vstupenkou nielen na trh práce, ale sprístupňuje cudzincom širšie spektrum udalostí, komunikačnú a kultúrnu stránku života. Okrem jazykovej prípravy sa snažíme klientov podporovať pri získaní zamestnania a to praktickým spôsobom- asistenciou pri vyhľadávaní ponúk, písaním životopisov a poradenstvom, ktoré súvisí so vstupom do novej práce. Túto oblasť projektu realizujú najmä dobrovoľníci, ktorí sa ochotne stretávajú s každým, kto si želá nájsť na Slovensku uplatnenie a získať finančnú nezávislosť. Individuálne stretnutia dobrovoľníkov sa týkajú najmä hľadania práce, ale okrem toho sa prispôbujú individuálnym potrebám jednotlivcov, takže pomáhajú aj deťom asistenciou na základnej škole, študentom pri doučovaní niektorých predmetov, či sprievodom do knižnice, prekladom autorských článkov a pod. V rámci projektu sme získali aj prostriedky na preplácanie niektorých výdavkov súvisiacich so štúdiom a zvyšovaním kvalifikácie, preto sme mohli pomôcť pri financovaní výdavkov za literatúru potrebnú pre zvýšenie kvalifikácie, za vzdelávacie kurzy a iné.

S Nadáciou Pontis spolupracujeme aj na projekte *Dajme šancu utečencom*, kde prostredníctvom darcovského portálu Dobrá krajina zbierame finančné prostriedky na priamu pomoc utečencom. Do dnešného dňa sme vyzbierali 4263,63€, z plánovaných 8961,30€. Z týchto peňazí sme zaplatili klientom rôzne kurzy, poplatky, kolky, nájomné, poistenie a podobne. Ďakujeme všetkým darcom, ktorí prispeli a prispievajú na činnosti projektu!

Monitoring:

Skúsenosti, ktoré nadobudneme pri priamom poskytovaní služieb, využívame aj pri monitorovaní dodržiavania práv cudzincov na Slovensku. Predovšetkým realizujeme projekt *Border Management and Protection of Refugees*, podporený z prostriedkov Úradu Vysokého Komisára OSN pre utečencov.

Cieľom projektu je zabezpečiť dodržiavanie základných záväzkov, ktoré Slovenskej republike vyplývajú z Dohovoru OSN z r. 1951 o právnom postavení utečencov, najmä v oblasti prístupu utečencov na územie a k azylovému konaniu. Preto pravidelne navštevujeme oddelenia hraničnej kontroly na slovensko-ukrajinskej hranici, útvary policajného zaistenia a medzinárodné letiská v Bratislave a Košiciach, kde sledujeme, či Slovensko umožňuje prístup k azylovému konaniu osobám, ktoré prekračujú hranicu a prejavia záujem podať žiadosť o azyl. Zistenia spracúvame v pravidelnej výročnej správe k projektu. Projekt realizujeme aj s podporou Úradu hraničnej a cudzineckej polície PPZ.

V roku 2012 sme sa zúčastnili medzinárodného projektu *European network for technical cooperation on the application of the Dublin II Regulation*, podporeného z prostriedkov Európskeho fondu pre utečencov. Cieľom projektu bolo hodnotenie fungovania tzv. dublinského nariadenia a výsledkom bolo publikovanie komparatívnej správy „Dublinské nariadenie II: Pozastavené životy“. Výskum preukázal, že aplikáciou Dublinského nariadenia sú naďalej porušované práva utečencov v celej Európskej únii. Bližšie informácie o projekte, ako aj komparatívnu správu a národnú správu nájdete tu: <http://www.hrl.sk/messages/view/40>

Spolupráca s Úradom Vysokého Komisára OSN pre utečencov pokračovala aj v oblasti osôb bez štátneho občianstva. Cieľom projektu, ktorý sa začal v októbri 2012 bolo zmapovanie situácie osôb bez štátneho občianstva žijúcich na Slovensku. Výsledkom bude prvá národná správa, ktorá sa pokúsi zozbierať čo najpresnejšie štatistické údaje o počte osôb bez občianstva, ktoré sa na našom území nachádzajú, ako aj o ich právnom postavení a možnosti trvalého riešenia ich situácie. Projekt bude ukončený v r. 2013.

V novembri 2012 sme začali realizovať projekt „Dieťa alebo dospelý? Ochrana práv cudzincov v konaniach o určenie veku a v konaniach o zaistení.“ Projekt je realizovaný s finančnou podporou Úradu vlády SR v rámci dotačného programu podpredsedu vlády SR pre ľudské práva a národnostné menšiny Podpora a ochrana ľudských práv a slobôd. V oblasti azylového a migračného práva má správne určenie veku osoby vážne právne následky na jej postavenie. V prípade, ak je vek cudzinca určený nesprávne a nepresne, môže dôjsť až k protiprávnemu zaisteniu a vyhosteniu cudzinca, ktorý je v skutočnosti dieťaťom. Cieľom projektu je rozprúdiť diskusiu o spôsoboch, metódach a postupoch pri určovaní veku cudzincov na Slovensku a prezentovať príklady dobrej praxe so zahraničia a navrhnúť odporúčania a postupy, ktoré by sa mohli uplatniť. Garantom projektu a odborným recenzentom je PaedR. Peter Guráň, zástupca Slovenskej republiky vo Výbore OSN pre práva dieťaťa.

Aj v roku 2012 sme sa snažili zvýšiť informovanosť verejnosti o utečencoch na Slovensku aktívnou účasťou v „refugee friendly“ stane na festivale Bažant Pohoda 2012.

Vzdelávanie:

Aj v roku 2012 sme pokračovali vo výučbe *Právnej kliniky azylového práva* na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity. Ide o dvojsemestrálny predmet, ktorý môžu absolvovať študenti prvého ročníka magisterského právnického štúdia. Vyučovanie pozostáva z pravidelného teoretického cvičenia

Liga za ľudské práva

IČO: 31807968 / DIČ: 2022095471

Hurbanovo nám. 5,

tel: +421-2-544 35 437

811 03 Bratislava

fax: +421-2-546 42 439

e-mail: hrl@hrl.sk

a z praxe v Lige za ľudské práva. Študenti sa tiež môžu zapojiť do Simulovaného súdneho sporu v azylovom práve. V roku 2012 súťažili študentky kliniky v česko-slovenskom simulovanom súdnom spore, kde sa im veľmi dobre darilo. Klinické vzdelávanie študentov považujeme za veľmi dôležitý nástroj budovania kapacít v mladej generácii právnikov, u ktorých môžeme vzbudiť záujem profesionálne sa angažovať aj v trochu iných odvetviach práva, najmä v tých, ktoré sa zaoberajú humanitárnou a ľudskoprávnou pomocou.

Okrem toho, v spolupráci s Georgia School of Law vykonávajú v Lige každý rok letnú prax študenti zo Spojených štátov amerických (USA).

Vzdelávanie je dôležité nielen pre študentov, budúcich právnikov, ale aj pre zamestnancov štátnej správy, ktorí prichádzajú do kontaktu s cudzincami v rámci plnenia svojich úloh. Preto sme v roku 2012 realizovali ďalší z radu vzdelávacích projektov „Rozvíjanie zručností a právnych vedomostí zamestnancov vybraných odvetví štátnej správy“, podporený z prostriedkov Európskeho fondu pre integráciu štátnych príslušníkov tretích krajín Solidarita pri riadení migračných tokov. Realizovali sme tréningy pre oddelenia cudzineckej polície, detský domov pre maloletých bez sprievodu, úrady práce, študentov Strednej odbornej školy PZ v Košiciach a študentov Policajnej akadémie v Bratislave. Išlo o špecializované tréningy, cieľom ktorých je sprostredkovať zamestnancom a budúcim príslušníkom PZ zručnosti pri práci s cudzincami, ako aj informácie o aktuálnych právnych otázkach.

Členstvo v sieťach:

Liga za ľudské práva je aktívnym členom nasledujúcich národných a nadnárodných sietí a koalícií:

Národné:

Fórum integrácie

MEKOMIC

Výbor pre predchádzanie a elimináciu rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatných foriem intolerancie, zriadený pri Rade vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť

Nadnárodné:

SCEP (Separated Children in Europe Programme, <http://www.separated-children-europe-programme.org/>), člen od r. 2011 a aktívnym prispievateľom siete za Slovenskú republiku

European network on statelessness (www.statelessness.eu/) – pridružený člen od júla 2012

ELENA (European network on asylum and exiles - <http://www.ecre.org/topics/elena/national-coordinators.html>) – HRL je národný koordinátor siete

EASO (European Asylum Support Office) NGO Consultative Forum – člen od r. 2011

COI training network (<http://www.coi-training.net/content/>)

Liga za ľudské práva

Hurbanovo nám. 5,

811 03 Bratislava

IČO: 31807968 / DIČ: 2022095471

tel: +421-2-544 35 437

fax: +421-2-546 42 439

e-mail: hrl@hrl.sk

Dublin transnational project network (<http://www.dublin-project.eu/dublin/Dublin-Project>), člen od r. 2011

Frontex Consultative Forum Reserve List and List of Expert Organization, od r. 2012

Transnational Network of NGOs against trafficking in human beings, v r. 2012 poskytnutý grant na projekt HOME/2011/ISEC/AG/4000002581, realizácia projektu začne 1.1.2013, dĺžka trvania: 36 mesiacov, HRL je partner v projekte.

Členovia združenia sa aktívne zúčastňujú na rôznych aktivitách zameraných na migráciu, integráciu a azyl. Zuzana Bargerová je zástupkyňou mimovládnych organizácií na Integračnom fóre v Bruseli (ktoré sa pod záštitou Európskej komisie koná dva krát ročne). Zúčastnila sa troch workshopov zameraných na vývoj indikátorov integrácie v Berlíne, Budapešti a Lisabone (december 2012) organizovaného organizáciou Migration Policy Group. Na základe pôsobenia na týchto fórach je Liga za ľudské práva informovaná o nových trendoch v migrácii a integrácii a získava nové kontakty medzi odborníkmi na Európskej úrovni.

Zuzana Bargerová, Zuzana Številová a Miroslava Mittelmanová sa stali od decembra 2012 členkami realizačného tímu na prípravu novej integračnej politiky Slovenskej republiky, ktorá sa v súčasnosti formuluje v rámci národného projektu MPSVR SR, čo považujeme za významný úspech a ocenenie, ako aj možnosť ďalšieho odborného rastu. Alexandra Malangone bola zvolená na členku Expertnej skupiny pre boj proti obchodovaniu s ľuďmi Ministerstva vnútra SR a znovu- zvolená do Výboru Rady Európy GRETA na nasledujúce funkčné obdobie štyroch rokov.

Ďakujeme

(v abecednom poradí)

Antonovi Srhoľcovi

Centru pre koordináciu integrácie cudzincov, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Dobrovoľníkom a študentom

Festivalu Bažant Pohoda

Jacqueline Van Der Walde

Kaitlin Marie Ball

Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky

Liga za ľudské práva

Hurbanovo nám. 5,

811 03 Bratislava

IČO: 31807968 / DIČ: 2022095471

tel: +421-2-544 35 437

fax: +421-2-546 42 439

e-mail: hrl@hrl.sk

Nadácii Pontis

Nadačnému fondu Accenture

PaeDr. Petrovi Guráňovi

Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave

Úradu Vysokého Komisára OSN pre utečencov

Úradu vlády Slovenskej republiky

... a zahraničným partnerom.

Finančná správa 2012

SÚVAHA v Eur

Aktíva	stav k 31.12.2012	stav k 31.12.2011
Dlhodobý hmotný majetok	1500	2250
Krátkodobé pohľadávky	2,32	382
Finančné účty	68937,28	28720
Časové rozlíšenie	2406,66	1768
Majetok spolu	72846,26	33120

Pasíva	stav k 31.12.2012	stav k 31.12.2011
Nevysporiadaný VH min. rokov	10345,70	32642
VH za účtovné obdobie	334,76	22297
Dlhodobé záväzky	1650,25	1090
Krátkodobé záväzky	57020,30	7468
Bankové výpomoci a pôžičky	700	0
Časové rozlíšenie	2795,25	14217
Vlastné zdroje a cudzie zdroje spolu	72846,26	33120

VÝKAZ ZISKOVI A STRÁT v Eur

Náklady	stav k 31.12.2012	stav k 31.12.2011
Spotreba materiálu	9038,30	8361
Spotreba energie	41120,27	3657

Cestovné	2349,47	7302
Ostatné služby	87880,11	106844
Mzdové náklady	131880,63	110270
Zákonné poistenie	36375,54	29335
Zákonné sociálne náklady	2021,01	1759
Ostatné dane a poplatky	1156,50	353
Osobitné náklady	8410,62	13676
Iné ostatné náklady	1168,18	1169
Odpisy DHM	750	750
Náklady spolu	285150,63	284648
Výnosy	stav k 31.12.2012	stav k 31.12.2011
Aktivácia vnútroorganizačných služieb	3902,48	3235
Úroky	5,12	9
Prijaté príspevky od iných organizácií	12767,23	71814
Prijaté príspevky od fyzických osôb	244,83	8308
Príspevky z podielu zaplatenej dane	1351,19	9013
Dotácie	267215,41	169788
Výnosy spolu	285486,26	262358
Výsledok hospodárenia	334,76	- 22297